

V tom je nám ostatně bližší než v tom, co si vynutilo povinné penzum vysokoškolského učitele. Teze, že Masaryk byl spíše „muž činu“, politický aktér, jenž využíval svého sociologicko-filozofického vzdělání, možná Masarykovu habitu odpovídá lépe. Samozřejmě – jak se v diskusi ukázalo – Masaryka lze číst velmi subtilně, což prokázal Patočka, aniž by bylo třeba ustupovat před zjevnými omyly například jeho filozofie dějin (a nejen omyly historickými, o nichž věděl samozřejmě Pekař a Masarykovi katoličtí kritikové).

Mimořádný zájem a diskusi vyvolalo slovenské vystoupení (*Katarína Zavačká*) a delikátnímu tématu věnovaný referát (*Libor Vykoupil*), které se zabývaly slovenskou „likvidací“ Masaryka v době slovenské „autonomie“ a poté (*Vykoupil*) kritikou Masaryka v období druhé republiky. A ani zde nešlo o opakování věcí známých, diskutovalo se nejen o Durychovi, ale i o Moravcovi, o „psychologii zrady“ a o tom, jaké bylo postavení sudetských Němců (zde došlo k diskusím nejostřejším). Neobyčejně podnětná byla diskuse o Masarykově spisu asi nejpomíjenějším a přitom, jak připomenul dr. Zouhar, vlastně nejosobnějším, totiž o *Nové Evropě*.

Závěr jednání, v němž vystoupili *Jiří Brabec* (Interpretace Masarykova díla v době 2. světové války), *Erika Lalíková* (Masarykovské impulsy v tvorbě slovenských filozofů) a *Jiří Hanuš* (Masaryk jako mravní ideál a symbol demokracie), byl důstojným završením konference, která vůbec nebyla formálním připomenutím českého velikána, ale živou diskusí a zajímavou polemikou.

Jak si povzdechl jeden z účastníků – s návštěvností je to asi jako s koncerty vážné hudby, mladí tam prostě nechodí. Proč není Masaryk atraktivní, může být dáno jistě hagiografičností některých přístupů, ale na druhé straně – cožpak lze českým moderním dějinám porozumět bez znalosti právě Masaryka? A je celý spor o naši národní a evropskou identitu možný bez

vědomí toho, že před námi stála mravně pevná a intelektuálně zakotvená (byť převážně v 19. století) osobnost? Osobnost, která stále inspiruje, ale taky provokuje, dráždí, inspiruje, ba občas pobuřuje?

mpet

Life in Motion: Shifting Spaces, Transcending Times, Crossing Borders

8. postgraduální konference
FSS MU, Brno, 28.–30. 6. 2007

Život v pohybu (*Life in Motion*) – tak zněl název konference, jež proběhla ve dnech 28.–30. června 2007 na půdě Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Konference navázala na předešlých sedm ročníků konferencí, které se konaly na Škole slovanských a východoevropských studií University College v Londýně, Škole společenských věd při Institutu filozofie a sociologie Polské akademie věd (Varšava) a Institutu slavistických, východoevropských a euroasijských studií na Kalifornské univerzitě (Berkeley). Konference se koná každý druhý rok na půdě Školy slovanských a východoevropských studií v Londýně (2006, 2003, 2001, 1999), v mezidobí je pak vybráno jedno z dalších míst (Varšava 2004, 2000 a Berkeley 2002). Jedná se tedy o pravidelné každoroční setkání badatelů na postgraduální úrovni zaměřujících se na oblast střední a východní Evropy.

Letošní konferenci poprvé pořádala brněnská FSS, která tak, ve spolupráci s Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy univerzity, umožnila osmdesáti (především zahraničním) postgraduálním studentům a mladým akademikům prezentovat dílčí výstupy jejich výzkumů, orientovaných na výše uvedenou oblast.

Prezentované projekty byly rozděleny do 31 panelů, kterým předsedal stejný počet vybraných akademiků a vědeckých pracovníků, z nichž jedna část pocházela z řad organizujících a partnerských institu-

cí z visegrádských zemí, jmenovitě ze Školy společenských věd ve Varšavě, Centra pro výzkum etnicity a kultury v Bratislavě, Maďarské evropské společnosti a Fundace Kurta Lewina v Budapešti. Druhá část předsedajících pak pocházela z dalších renomovaných institucí, a to již zmíněné Školy slovanských a východoevropských studií (University College v Londýně), McGill University, London School of Economics, University of Oslo, University of East London, Sorbonne, Akademie věd ČR a ze Slovenské akademie věd).

Konference *Life in Motion* byla specifická v několika směrech. Především se jednalo o způsob, jakým byla koncipována. Organizátoři již tradičně, jak je u této série konferencí zvykem, nesledovali obvyklé konferenční schéma, postavené buď na disciplinárním přístupu, nebo konkrétním tematickém zarámování. Přestože byl nabídnut rozsáhlý list témat, ta byla specificky svázaná s teritoriem střední a východní Evropy. Náměty přijatých příspěvků, jež v mnohém přesáhly původní imaginační záběr vstupní výzvy, byly tedy dány spíše teritoriem. Díky tomuto kroku se konference nesla v duchu otevřenosti nejen vůči dnes již etablovaným tématům svázaným s post-socialistickými zeměmi, jako jsou otázky migrace, exkluze a inkluze menšin nebo náboženství, ale také v duchu otevřenosti vůči novým a někdy i zdánlivě marginálním tématům, s kterými doktorandští a postdoktorandští badatelé přišli. Osobně mne upoutal příspěvek Ann M. Drozdové, která se ve své prezentaci věnovala námětu „superženy“ ztvárněné v umění českého socialistického realismu, příspěvek Marty Warat a jejich kolegyň z Jagellonské univerzity, popisujících postsocialistickou nostalgii po minulosti na případové studii Lichně – poutního místa v Polsku a prezentace Michala Šimůnka z brněnské FSS o významech rodinné fotografie v období normalizace a po r. 1989.

Z představených projektů bylo patrné, že se pořadatelům podařilo splnit cíl kon-

ference. Jednak umožnila prezentujícím si navzájem ukázat šíři a bohatost témat, jež jim oblast střední a východní Evropy ke zkoumání nabízí a získat tak přehled, čemu se věnují kolegové na jiných institucích, jednak zachovala interdisciplinární pohled, který byl obohacujícím „překročením hranic“. Obecně však lze konstatovat, že na konferenci dominovala kulturněantropologická perspektiva.

Plenární zasedání, jež se konalo druhý den konference, soustředilo diskuzi právě na míru flexibility či naopak rigidity této perspektivy. Tedy, do jaké míry dokáže sociální antropologie a sociální vědy obecně, pružně reagovat a popsat měnící se kulturně-sociální, politické a ekonomické prostředí a dynamiku a charakter změn v těchto zemích. Byla diskutována otázka, zda je dnes, sedmnáct let po přelomovém roce 1989, ještě stále aktuální rámovat výzkumy v současných zemích střední a východní Evropy konceptem postsocialistické společnosti. Plenární zasedání navazovalo na polemiku v nedávném sociálněantropologickém čísle *SČ/CSR* nad textem Chrise Hanna „Rozmanité časové rámce antropologie a její budoucnost ve střední a východní Evropě“, v němž byly indikovány dva klíčové problémy. Vedle již zmíněné otázky (ne)užitečnosti/(ne)aktuálnosti konceptu „postsocialistických zemí“ šlo o hodnocení pozice a stavu sociální antropologie ve vědeckých komunitách střední a východní Evropy. Toto druhé téma ztělesňuje otázka, zda se v těchto zemích povedlo přiblížit se západnímu pojetí sociální antropologie i právě díky používání konceptu postsocialismu, a tím se vzdálit perspektivě lidové kultury (*folk studies*), převládající v období před r. 1989. A naopak, do jaké míry je sociální antropologie západní proveniencí schopna vhodně a citlivě pojmout změny lokálního charakteru, v jejichž odkrývání jsou vhodně uplatnitelné disciplíny etnografie či etnologie (či národopisu). V plenárním panelu zasedli autoři, kteří v sociálněantropologickém čísle *SČ/CSR* reagovali